

EDVINS SNORE JA SOVIET STORY

Edvins Snore on 35-vuotias latvialainen poliittisen tieteen maisteri, tutkija ja ohjaaja, joka on käsikirjoittanut ja ohjannut maailmalla paljon huomiota osakseen saaneen filmin, The Soviet Story – Kertomus Neuvostoliitosta [K-18]. Filmi valottaa sitä II maailmansodan sysimustaa puolta, jonka Neuvostoliitto ja Venäjä ovat halunneet työntää historian unohdukseen.

Pro Karelia ry on näyttänyt Suomessa Soviet Storya noin kymmenellä paikakunnalla, missä se on kerännyt kiinnostuneen, mutta hyvin hiljaiseksi jäävän yleisön. Filmi on aiheuttanut eräissä Stalinin punaisen terrorin kautta voimakkaasti sympatisoivissa piireissä äänekkäitä vihanpurkauksia aina rikosilmoituksiin saakka. Venäjällä totuuden esille tuomista ei ole kestitty ja Edvins Snorea kuvaava habmo on jopa poltettu Moskovan kaduilla.

Soviet Story on ilmeisesti yksi syy siihen, miksi Venäjä nyt voimaperäisesti yrittää tehdä II maailmansodan totuuden kertomisen Neuvostoliitosta rikokseksi erillisellä fasisminvastaisella kutsutulla lailla. Edvins Snoren haastattelu lähellä Riikaa, Baltezersissä, Latviassa kertoo filmin tekemisen perusteista ja tavoitteista.

- **FILMIÄ ON NÄYTETTY** sängen laajasti maailmalla, Itä-Euroopassa ja Länsi-Euroopassa, mutta myös Yhdysvalloissa. Sen ensi-ilta oli Euroopan parlamentissa. Halusimme, että viesti menee koko maailmalle, erityisesti länteen. Me tunemme historiamme ja Neuvostoliiton rikokset, mutta lännelle ne eivät ole tuttuja.

Olen ilahtunut filmin menestyksestä ja toivon, että se on saanut muutosta näissä asioissa lännessä. Näen paljon reaktioita, kuten emailleja ihmisiltä. He sanovat, että filmi kertoo uusia asioita, joista he eivät olleet tietoisia.

Koulussa kerrottiin vain voittoisista liittolaisista ja siitä, että Natsi-Saksa oli paha. He eivät tieneet, että yksi liittolaisista, Neuvostoliitto, oli rikollinen hallitus, joka tappoi miljoonia ihmisiä enemmän kuin natsit.

Luulen, että tapahtunut muutos on psykologinen ja ihmiset alkavat ymmärtää. On tärkeää tehdä filmejä, ei vain kirjoja ja artikkeleita. Lännessä ymmärretään hyvin natsirikokset, holokausti ja kansanmurhat. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että niistä on näytetty filmejä. Ihmiset näkevät kansanmurhat filmillä ja ne kauehat kuvat esim. vuodelta 1945 natsien keskitysleirien vapautuksen jälkeen.

Mutta Gulagista ei ole filmejä, koska siellä olevia ei ole koskaan vapautettu. Sinne joutuneet vangit eivät ensimmäiseksi koskaan palanneet. On vain yksi episodi vuodelta 1942, kun satoja tuhansia puolalaisia pakkosiirrettiin Gulagiin 1939–40 venäläisten vallatessa puolet Puolasta. Kun natsit hyökkäsivät Neuvostoliittoon, he saivat idean. Puolalaiset vapautettiin Gulagista ja lähetettiin länteen. Siellä he kohtasivat britit, jotka ottivat heistä kuvia. Jopa siitä huolimatta, että venäläiset olivat syöttäneet vankeja ennen vapauttamista, oli mahdollista nähdä Gulagin vankien nälkää nähneet ruumiit.

Visuaalista kuvaa kommunistien Gulagista ei ole näytetty lännessä, siksi voit puhua esim. kahdeskymmenestä miljoonasta tapetusta ihmisestä, mutta se ei kerro heille mitään.

Kun hirmuteot näytetään ja uhrin puhuvat kärsimyksistään, se muodostaa visuaalisen ja emotionaalisen kuvan ja nostaa tunteita. Ellei tunteita ole, ei synny myötätuntoa, ei synny mitään aktiviteettia. On mahdollista ajatella, että se on jotain pahaa, mutta sitä ei voi verrata natsien toimintaan.

Muutos Euroopan sisällä ja eurooppalaisissa organisaatioissa (EN, EP) on todella tapahtumassa. Voin nähdä sen. Muutama vuosi sitten, kun Baltian maat järjestivät yhteisen maastakarkoituksen vuosijuhlan, he kutsuivat tilaisuutteen EU-parlamentin presidentin. Hän ei tullut.

Delegaatio esitti EP:lle kuvalaatan näiden hirmutekojen kunnioittamiseksi ja muistami-

seksi. Parisen vuotta sitten eräs lehtimies kysyi Euroopan parlamentissa, missä hän voisi nähdä kuvalaatan. Sitä ei löydetty, koska se oli jossain kellarissa. Tämä oli pieni, mutta hyvin luonteenomainen asenne. En voi kuvitella, että natsien uhreista kertovaa laattaa olisi voitu hukata. Asenne oli täydellisen välinpitämätön kommunismin uhreja kohtaan.

Nyt nämä eurooppalaisten organisaatioiden resoluutiot tuomitsevat kommunistiset rikokset ja järjestelmät. Muutos on tapahtunut ja EU-parlamentin nykyinen presidentti Hans-Gert Pöttering oli täällä Latviassa ja hän sanoi, että kommunistinen hallinto oli rikollinen hallinto ja se tulisi tuomita.

Miten pääsemme seuraavalle tasolle näiden asioiden omaksumisessa? Luulen, että tärkeintä on ensin informoida ihmisiä siitä, mitä on tapahtunut. Ihmiset lännessä ja idässä eivät tiedä näistä asioista. Venäjä tekee maksimaalista työtä nollataksien tiedon lisäämisen.

He eivät halua maailman tietävän Neuvostoliiton hirmutejoka, esim. Katynin massamurhaa. He eivät voi kieltää sitä, mutta he eivät halua tutkia sitä, koska se ei toisi puna-armeijalle kunniaa.

Historia ei ole vain puna-armeijan kunniaa, sen vuoksi on tärkeää informoida ihmisille, mitä tapahtui. Kun ihmiset ovat hyvin informoituja, muutos tapahtuu aivan luonnollisesti. Erilaiset ihmiset, poliitikot, nuoret ihmiset, eri ammattissa työskentelevät ihmiset ymmärtävät ja tekevät oikeita päätöksiä. On kirjoitettava kirjoja, tuotettava filmejä, saatava ihmiset tietoisiksi.

Ei ole salaisuus, että ihmiset tekivät nämä neuvostorikokset. Nämä ihmiset pitäisi saada siitä vastuuseen. Monet heistä elävät yhä. Ei ole oikein, että nämä ihmiset ovat elossa ja saavat kunniamerkkejä, kun esim. latvialaiset Gulagin uhrin viettävät kurjaa elämää.

Olen tavannut heitä, jotka eivät olleet vain vankeina, vaan keskitysleireillä ja työskentelivät arktisella piirillä. Monet heistä ovat invalideja. Heidän on nyt elettävä kurjaa elämää, koska heillä ei ole rahaa ostaa lääkkeitä tai edes ruokaa. Venäjä ei maksa heille eläkettä, ei mitään, mutta jatkaa NKVD/KGB-keskitysleirien vartioiden rahallista tukemista.

Natsirikollisia on metsästetty ja viety oikeuden eteen, mikä on mielestäni aivan oikein. Sama pitäisi tehdä NKVD:n ja KGB:n rikollisten kanssa.

Tällä hetkellä minulla ei ole konkreettisia suunnitelmia tehdä lisää filmejä. Suurin osa energiameni menee tutkimukseen. Teen väitöskirjaa lännen reaktioista Ukrainan nälänhätään 1930-luvulla. Sitä ei ole kovinkaan paljon tutkittu, se on laiminlyöty aihe.

Lännessä on paljon sellaista asennetta, että

kun idässä on edetty, lännessä on oltu hyvin hiljaa. Tämä on johtanut moniin kauheisiin asioihin, kuten kansanmurhaan Ukrainassa.

Luulen, että win-win -ajatus on hyvä ja olen samaa mieltä. Se voi olla keino saattaa oikeuden eteen neuvostorikolliset. Se ei ole lainkaan tarkoitettu kostoksi. Ideana on helpottaa niiden elämää, jotka ovat kärsineet.

Se myöskin auttaa tätä kansakuntaa. En luule, että esim. Dzintarsin (latvialainen KGB-työntekijä) tuomitseminen rikollisena jollakin tavoin vahingoittaisi Latviaa kansana. Tilanne on sama natsirikollisten osalta. Kuka ajattelee, että heidän haastamisensa oikeuteen jollakin tavoin vahingoittaisi Saksaa? Kukaan ei sano tuntevansa sillä lailla.

Sen vuoksi en ymmärrä lainkaan, miksi Venäjä hallitsee ihmiset ajattelevat, että neuvostorikollisten haastaminen oikeuteen vahingoittaisi Venäjää. Kuten kirjoitin Pro Karelian artikkelissa, se ei kuitenkaan ole ihme, koska he tulevat tästä KGB-laitoksesta.

Kun menet nykyisen FSB:n nettisivuille, he listaavat johtajansa alkaen Dzerzinskistä, Ezhovista ja Beriasta. Jopa he itse ajattelevat, että kyseessä on sama organisaatio. Ketään ei ole tuomittu, koska ei ole tapahtunut muutosta Venäjällä. Siksi he ovat täydellisen haluttomia toimimaan totuudenmukaisesti, koska heidän olisi vietävä oikeuteen omia ihmisiään.

Yksi ironia neuvostorikoksissa on se, että Yhdysvallat antoi valtavan määrän materiaalitukea Neuvostoliitolle ns. Lend-lease -apuna [Neuvostoliiton osuus olisi nykyarvoisesti noin 2 000 mrd. dollaria]. Avun ironia on se, että suurta

osaa annetuista aseista, laitteista ja ruokatarvike- ta käytettiin sotarikosten toteuttamiseen. Yksi esimerkki on joukko etnisiä ryhmiä (tsetseenit, Krimin tataarit) vuonna 1944, joiden kansanmurhiin liittyviin pakkosiirtoihin käytettiin laajamittaisesti amerikkalaisia kuljetusvälineitä ja laitteita.

Tim Tzouliadis'in kirjoittama kirja The Forsaken kertoo amerikkalaisista kommunisteista, jotka lähtivät Neuvostoliittoon 1930-luvun laman aikaa. He joutuivat Gulagiin. Kirja kertoo episodin vuodelta 1944, kun Yhdysvaltain varapresidentti Henry Wallace vieraili Kolyman kuolemanleirillä. Venäläiset tekivät leirille Potemkinin kulisit. Varapresidentti palasi takaisin ja kertoi, että kaikki on kunnossa. Ihmiset työskentelivät siellä ankarasti vapaaehtoisina.

Lend-lease -tuotteet, jotka kuljetettiin Alaskan kautta, päättyivät Gulagiin. The Forsaken -kirjassa on vaikuttava kuvaus, kuinka nälkää näkevät vangit havaitsevat NKVD-vartijoiden syövän amerikkalaista tölkkiruokaa, mutta he eivät saaneet mitään.

Se muutos, mistä Edvins Snore puhuu, on alkanut jo Suomessakin. Suomettuminen hellittää asenteita ja avoin viime sotien rikosten tarkastelu voittaa alaa. Vielä on tehtävä paljon, ennen kuin sotasyllisiksi tuomittujen tuomiot on purettu ja Karjalan ja muiden pakkoluovutettujen alueitten palautus toteutunut. Suunta on kohti ihmisoikeuksien kunnioittamista näissä asioissa.

Siiben työhön tarvitaan kaikkien isänmaallisesti ajattelevien tuki. Edvins Snoren toiminta tukee tätä työtä Suomessa ja vastavuoroisesti suomalaisten työ hänen ajamiensa tavoitteiden saavuttamista Baltiassa.